

ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ ЛИТПОЛУКРБРИГ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ ВІДНОСИН

У статті розглянуто історичний шлях формування Литовсько-Польсько-Української бригади, її функціонування до і після повномасштабного вторгнення рашистської росії в Україну та запропоновано можливі перспективи розвитку бригади. Показано основні досягнення Литполукрбригу в умовах розвитку українсько-польсько-литовських військових відносин. Розкрито суть міжнародних військових навчань, у яких брала участь ЛитПолУкрбриг, зокрема, висвітлено значення військових навчань «Three Swords-2021», де вперше в історії ЛитПолУкрбриг були залучені афілійовані підрозділи трьох країн задля покращення згуртованості та взаєморозуміння між підрозділами бригади. Надано зміст підготовки ЛитПолукрБриг в умовах повномасштабної російсько-української війни. Зроблено висновок, що ЛитПолУкрбриг стала тією силою, з якою треба рахуватись та використовувати її потенціал.

Ключові слова: ЛитПолУкрбриг, УкрПолбат, українсько-польсько-литовські військові відносини, міжнародні військові навчання, східноєвропейська військова безпека, російська-українська війна.

Постановка проблеми та її актуальність. Проблема військової безпеки в Східній Європі не втрачала актуальності відразу після розпаду СРСР. Частково вона була вирішена за рахунок вступу країн Вишеградської групи та країн Балтії до Північноатлантичного альянсу, проте незахищеними залишились Білорусь, Молдова та Україна. Білорусь, очолювана проросійським президентом країни О. Лукашенком, фактично була поглинута росією наприкінці 90-х років ХХ ст., Молдова з 1992 року перебувала під наглядом російських миротворців у Придністров'ї. Україна ж від початку незалежності мала на своїй території чорноморський флот росії, проте не бажала коритися її впливу. Починаючи з 2003 року, коли відбувся російсько-український конфлікт навколо острова Тузла, Україна відкрито почала чинити опір. Усвідомлюючи, що самотужки Україні не вдасться звільнитися від пут росії, українська влада всіяко намагалася тримати шлях до НАТО, на якому ЛитПолУкрбриг стала, за висловом п'ятого Президента України Петра Порошенка, першою ластівкою. Але цей шлях і досі не подолано.

Фуртес Олексій Олександрович, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, докторант, Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів.

© Фуртес О.О., 2024.

Для України в умовах російсько-української війни вкрай важливо і далі підтримувати і розвивати дружні військові відносини з Польщею та Литвою, зокрема у форматі ЛитПолУкрбриг, яка продовжує тренувати українські підрозділи й вдосконалювати їх вишкіл шляхом участі у різних військових навчаннях за стандартами НАТО, що, безперечно, сприяє нашій спільній перемозі над рашистами.

Російсько-українська війна триває тому, дослідження проблематики ЛитПолУкрбриг набуває неабиякої актуальності.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблематиці створення, функціонування, наслідків і перспектив розвитку ЛитПолУкрбриг присвячено чимало праць вітчизняних і польських науковців, меншою мірою тематика опрацьована литовськими дослідниками. У дисертаційних роботах А. Лухтана (*Лухтан, 2018*) та П. Проховника (*Проховник, 2023*) добре опрацьоване питання генези та розвитку ЛитПолУкрбриг, проте отримані наукові результати обмежені хронологічними рамками. Це саме стосується і праці Я. Кондрача (*Кондрач, 2017*). Певною мірою дослідженню ЛитПолУкрбриг присвячені праці А. Харука (*Kharuk, 2020*) та Е. Казан (*Казан, 2018*), проте питання розглядається в комплексі з іншими аспектами українсько-польської військової співпраці. Р. Марценюк згадує ЛитПолУкрбриг в огляді військової співпраці України та країн Балтії (*Марценюк, 2017*).

Польські автори А. Славинський (*Ślawiński, 2020*), Т. Кубачик, М. Жила (*Kubaczyk & Żyła, 2016*) наводять відомості про ЛитПолУкрбриг як елементи польсько-української військової співпраці. Пан Т. Карліньскі (*Karliński, 2022*) докладно розглядає афілійовані підрозділи ЛитПолУкрбриг.

Литовський дослідник Донатас Палавеніс у співавторстві з поляком Міхалом Пеховічем (*Piechowicz & Palavenis, 2023*), а також польський дослідник Маріуш Фриц (*Fryc, 2020*) розглядають тематику ЛитПолУкрбриг з огляду на розвиток регіональної безпеки.

Разом з тим недостатньо приділена увага розгляду ЛитПолУкрбриг у процесі розвитку українсько-польсько-литовських військових відносин, зокрема, після повномасштабного вторгнення рашистського агресора в Україну.

Мета та завдання дослідження. На тлі розвитку українсько-польсько-литовських військових відносин розглянуті шлях формування, функціонування та досягнуті результати ЛитПолУкрбриг. Запропоновані можливі перспективи розвитку бригади.

Виклад основного матеріалу дослідження. Не зважаючи на те, що у 1999 році Республіка Польща стала країною – членом НАТО, поляки пам'ятають як «...Отче наш...» відомий вислів багатьох польських лідерів, що без вільної України немає вільної Польщі. Україна, на жаль, з серпня 1991 р. стала вільною лише формально, а фактично вона постійно знаходилась під увагою і впливом рашистської федерації, що прагнула до відновлення імперії за рахунок поглинання колишніх республік ссрр. Перші справді тривожні дзвіночки про зазіхання на суверенітет і територіальну цілісність України пролунали восени 2003 року, коли рашисти вирішили приєднати до себе український острів Тузла у Керченській протоці шляхом побудови дамби, яка б з'єднала його з Таманським півостровом. Ситуацію вдалось врятувати завдяки твердій і рішучий позиції Президента України Леоніда Кучми, який наказав відкривати вогонь на ураження у разі неприпинення робіт з будівництва дамби (*Острів Коса Тузла...*, 2023).

Тож поляки, усвідомлюючи реальний стан із військовобезпековою ситуацією в Україні, докладали чимало зусиль щодо перетворення України з «буферної держави» на надійного союзника у спільному військово-політичному блоці НАТО.

Одним із найяскравіших прикладів таких зусиль поляків стало спільне польсько-українське рішення про застосування у 2000 році Українсько-Польського миротворчого батальйону (далі – УкрПолбат) у Косово в складі багатонаціональної дивізії «Схід» під егідою миротворчої місії НАТО. До речі, до складу польської частини батальйону увійшов литовський взвод чисельністю 30 осіб (*Kharuk, 2020: 320*).

Батальйон перебував у Косово протягом 2000 – 2010 рр. і зарекомендував себе з найкращого боку (*Кондрач, 2016: 216*).

Враховуючи досвід тристоронньої співпраці Польщі, України і Литви в рамках УкрПолбату, маючи на меті посилити співпрацю, поглибити взаємну довіру, прагнучи посилення безпеки у східно-європейському регіоні та намагаючись підтримати Україну в її євроатлантичних устремліннях, Польща і Литва у 2005 р. виступили з політичною ініціативою створити спільну військову частину – Литовсько-Польсько-Український батальйон (далі – ЛитПолУкрбат). Ця ініціатива була підтримана Україною та у 2007 р. у Брюсселі міністри оборони України, Польщі і Литви підписали Лист намірів щодо створення спільного ЛитПолУкрбат (*Stawiński, 2020: 136*).

У другій половині 2008 року експертами України, Польщі і Литви було підготовлено концепцію щодо створення спільного українсько-польсько-литовського миротворчого підрозділу, яка передбачала розміщення спільного штабу ЛитПолУкрбат на території України.

Наступного року тривало погодження проєкту Угоди між Кабінетом Міністрів України, Урядом Литовської Республіки та Урядом Республіки Польща щодо створення спільного військового підрозділу – ЛитПолУкрбат (*Лухтан, 2020: 41*).

Проте, у процесі міждержавних переговорів польська сторона виступила з ініціативою посилити співробітництво та запропонувала сформувати литовсько-польсько-українську бригаду (далі – ЛитПолУкрбриг) чисельністю, яка б залежала від характеру завдань. Спільна бригада мала складатися з трьох окремих національних батальйонів, які мали дислокуватися на теренах своїх країн. Як єдиний організм бригада мала функціонувати під час виконання спільних завдань. Планувалось, що на початку озброєння та військова техніка не були б уніфіковані. Національні батальйони використовували би те, що було на озброєнні їх власних збройних сил. У перспективі передбачалось, що бригада повністю перейде на стандарти НАТО (*Кондрач, 2017: 96*).

Восени 2009 року рішенням міністрів оборони Литви, Польщі та України бойовий потенціал батальйону було збільшено до рівня бригади, внаслідок чого призупинилися роботи, пов'язані зі створенням батальйону та були розпочаті заходи щодо формування спільної військової частини у форматі бригади. 16 листопада 2009 року у Брюсселі керівники оборонних відомств Литви, Польщі та України підписали Лист намірів щодо створення спільної литовсько-польсько-української миротворчої бригади. Для реалізації цієї багатосторонньої ініціативи передбачалася підготувати пропозиції стосовно організаційно-штатної структури, механізму її фінансування, а також ротації її командування на всіх рівнях. Основним завданням, яке покладалось на майбутню бригаду, була участь у миротворчих і гуманітарних операціях під егідою ООН, НАТО і ЄС (*Kubaczyk & Żyła, 2016: 214-215*).

10 лютого 2010 року Міністр національної оборони Польщі підписав рішення про утворення польської частини командування бригади та управління польської частини бригадного батальйону. Але у тому ж лютому 2010 року на президентських виборах в Україні переміг Віктор Янукович, політика якого змінила вектор зовнішньої політики України та призвела до повернення ідеї її

позаблокового статусу, що спонукало до уповільнення руху України у питанні вступу до НАТО. Це, у свою чергу, віддзеркалилось на послаблені українсько-польсько-литовської військової співпраці, зокрема щодо уповільнення і призупинення процесу формування ЛитПолУкрбриг (*Żyła, 2020:26*).

Прагнення українців до євроінтеграції привело до народної Революції Гідності. Перемога Євромайдану, втеча Президента України В. Януковича та його оточення до росії, розпочата у лютому 2014 р. рашистською федерацією агресія проти України – окупація нею Криму та частини східних областей України – докорінно змінили безпекову ситуацію у східноєвропейському регіоні і привели до повернення України до курсу співробітництва з країнами Східної Європи. Нова ситуація вимагала об'єднання військових оборонних зусиль держав регіону. У таких умовах нова українська влада зосередила зусилля на відновленні робіт щодо створення спільної військової частини – ЛитПолУкрбриг (*Проховник, 2023: 99, 100*).

До кінця березня 2014 року уряди трьох країн завершили міжвідомче узгодження проекту Угоди про створення ЛитПолУкрбриг, а 9 вересня 2014 року Кабінет Міністрів України доручив Міністру оборони України генерал-полковнику Валерію Гелетею провести переговори з підписання необхідних документів. Підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та урядами Литви і Польщі про створення спільної Литовсько-Польсько-Української бригади відбулось 19 вересня 2014 року у Варшаві (*Кондрач, 2017: с.96*).

Створення багатонаціональної бригади мало на меті підняття рівня взаємної довіри та співпраці між країнами, а також поліпшення стану безпекової ситуації у регіоні. Також служба у бригаді передбачала підготовку українських військових за стандартами НАТО та набуття ними оперативної взаємосумісності з країнами Альянсу, що наближало Україну до євроатлантичних структур. Згідно з Угодою литовські, польські та українські військовики мали брати участь у спільних навчаннях і тренуваннях, а після підготовки разом бути готовими до участі в міжнародних операціях на підставі мандату Ради безпеки ООН (*Марценюк, 2017: 176, 177*).

24 липня 2015 року міністри оборони України, Польщі та Литви у Львові підписали технічну Угоду щодо створення ЛитПолУкрбриг, відповідно до якої бригада складалася з міжнародного

штабу, трьох національних батальйонів та спеціальних підрозділів. У складі ЛитПолУкрбриг мали проходити службу до двох тисяч польських військовиків, 545 українських та до 350 литовських військовослужбовців. Згодом чисельність військовослужбовців повинна була збільшитись (*У Львові підписано...*, 2015).

Командування і штаб бригади вирішено було розташувати у польському місті Люблін, поруч з українським кордоном. До штабу бригади входило 58 польських, 18 українських та 5 литовських офіцерів. Структурні підрозділи бригади залишались на території своїх країн, а під час проведення спільних заходів підготовки або на випадок виконання завдань усі вони підпорядковувались командуванню ЛитПолУкрбриг (*Проховник, 2023: 101*).

Передбачалось, що командир бригади, його заступник та начальник штабу будуть призначатись по чергово від кожної країни терміном на два роки. (*Kharuk, 2020: 321*).

До основних підрозділів ЛитПолУкрбриг увійшли десантники 1-го аеромобільного батальйону однієї з кращих у Збройних Сил України 80-ї окремої аеромобільної бригади (м. Львів), литовський батальйон уланів імені Великої княгині Біруте (м. Алітус) зі складу мотопіхотної бригади «Залізний вовк» та польські бойові підрозділи: 5-й батальйон підгалянських стрільців (м. Перемишль) зі складу 21-ї бригади підгалянських стрільців, 3-й механізований батальйон (м. Замосць) зі складу 19-ї механізованої бригади, 14-й самохідно-артилерійський батальйон (м. Ярослав) зі складу 21-ї Підгалянської стрілецької бригади та 21-й батальйон протиповітряної оборони (м. Ярослав) зі складу 21-ї Підгалянської стрілецької бригади. Також до спільної бригади увійшли польські підрозділи всебічного забезпечення (*Karliński, 2022: 33-36*).

25 січня 2016 року у Любліні, в присутності міністрів оборони трьох країн був утворений штаб ЛитПолУкрбриг. З цього року бригада почала здійснювати інтенсивну підготовку. Вже 1 лютого розпочалося перше спільне навчання бригади «Brave band», яке мало на меті адаптувати військовослужбовців трьох країн до єдиного робочого середовища, де штаб бригади опрацьовував порядок отримання бойового розпорядження та прийняття рішень на застосування батальйонів. Під час цього заходу бойової підготовки близько сотні офіцерів з трьох країн набули навичок управління підрозділами під час миротворчих операцій (*Kharuk, 2020: 321*).

Наступним важливим кроком ЛитПолУкрбриг стала його участь у одному з найбільших навчань країн – членів НАТО з часів закінчення «холодної війни» – «Anakonda-2016», що відбувалось у Польщі, на полігоні Нова Демба з 6 по 17 червня 2016 року, де відпрацьовувались питання захисту польської території на випадок нападу зі сходу. В офіційних документах навчань про росію не згадувалось, але неофіційно переважна більшість спостерігачів, експертів, журналістів казали, що ці навчання – показ рішучості НАТО протистояти можливій агресії з боку військ рашистської федерації. У маневрах було задіяно понад 31000 військових із 23 країн світу (*Литовсько-польсько-українська бригада розпочала..., 2016*).

«Anakonda-2016» стало тим навчанням, де їх учасники провели бойове злагодження різних родів і видів військ, а також структур військового управління на різних рівнях. Багато уваги на навчаннях було приділено питанням логістики (*Навчання «Анаконда-2016» завершено..., 2016*).

Символічною стала участь військовослужбовців ЛитПол-Укбрабриг у параді 24 серпня 2016 року на честь 25-ї річниці Дня Незалежності України. Це у черговий раз продемонструвало підтримку України, як з боку Польщі та Литви, так і з боку усього НАТО (*«ЛитПолУкрбриг» наближує..., 2016*).

Відповідно до вимог Технічної угоди між міністерствами оборони країн-учасниць бригада мала пройти сертифікацію та набути повних операційних спроможностей не пізніше, ніж за дванадцять місяців після набуття початкових операційних спроможностей. Це мало статися до січня 2017 року (*У Львові підписано..., 2015*).

На цьому шляху навчання «Maple Arch-2016», що відбувались з 7 по 18 листопада 2016 року на території Міжнародного центру миротворчості і безпеки Національної академії сухопутних військ, стало етапом підготовки до успішної сертифікації бригади. У рамках військового навчання українські, польські та литовські військовослужбовці на чолі з канадськими інструкторами вдосконалили навички процесу планування та прийняття рішень. Під час проведення навчання батальйони Литви і Польщі мали завдання утримувати оборону, а український десантно-штурмовий батальйон – виконувати рейдові дії у тилу умовного противника. Також була перевірена готовність українського батальйону зі складу ЛитПолУкрбриг щодо виконання завдань зі збереження миру (*На міжнародних навчаннях..., 2016*).

Відповідно до річної програми підготовки у грудні 2016 року литовсько-польсько-українська бригада взяла участь у багатонаціональному сертифікаційному командно-штабному навчанні «Common Challenge-16», що тривало з 11 по 16 грудня на території загальновійськового полігону Збройних Сил Республіки Польща «Демба». Метою цього навчання була перевірка готовності ЛитПолУкрбриг виконувати міжнародні миротворчі операції під егідою ООН відповідно до вимог CREVAL (Combat Readiness Evaluation).

Спеціальна створена комісія протягом декількох днів ретельно перевіряла організацію операційної діяльності командного пункту, виконання процедур дотримання динаміки сценарного розвитку подій і керування підлеглими підрозділами під час місії. За результатами роботи комісії бригада підтвердила набуття повних операційних спроможностей. Отже, було визнано готовність ЛитПолУкрбриг виконувати місії з підтримання миру і безпеки відповідно до стандартів НАТО, а її командування стало вважатися цілком готовим до виконання завдань (*Тристороння бригада...*, 2017).

З цього часу військові навчання «Maple Arch» та «Common Challenge» стали традиційними (*Бураков & Проховник, 2020: 404*).

Під час роботи VIII сесії Міжпарламентської асамблеї в березні 2017 року у складі Сейму Литовської Республіки, Сейму та Сенату Республіки Польща та Верховної Ради України відбулося ухвалення рішення про визнання покровителем багатонаціональної бригади Великого гетьмана Литовського Костянтина Острозького. 5 жовтня 2017 року у місті Люблін, у штабі ЛитПолУкрбриг, міністри оборони України, Литви і Польщі вручили багатонаціональній бригаді Бойовий прапор. Міністр оборони України Степан Полторак зазначив, що за два роки бригадою сформовано штаб, проведено його злагодження, набуто оперативних спроможностей. Він підкреслив, що настав час переходити бригаді до масштабних навчань у складі основних підрозділів (*Бураков & Проховник, 2020: 403*).

Починаючи з 2017 року ЛитПолУкрбриг регулярно залучалася до підготовки і брала участь у наймасштабніших українсько-американських навчаннях «Rapid Trident» за підтримки країн НАТО та країн-партнерів, мета яких полягала в підвищенні готовності та налагодженні оперативної сумісності. Під час навчань «Rapid Trident» військовослужбовці ЛитПолУкрбриг, як правило, були залучені до командно-штабної фази – виконували функцію штабу багатонаціональної дивізії та здійснювали управління й контроль над підлеглими по навчанню підрозділами. Крім того, персонал ЛитПолУкрбриг брав невід’ємну участь у процесі розробки

навчань – готував оперативні накази і робив свій внесок до відпрацювання сценарію навчань. Разом із США та іншими державами-учасницями особовий склад ЛитПолУкрбриг сприяв підготовці українських підрозділів до реальних викликів, підвищив спільну сумісність і продемонстрував, що країни-союзники та країни-партнери готові реагувати на кризи (*Five years of...*, 2020).

Така тристороння військова співпраця на платформі ЛитПолУкрбриг позитивно вплинула на подальший розвиток польсько-литовсько-українських відносин щодо зміцнення діалогу між країнами, підтримки інтеграції України в Європейський союз та НАТО. Тож 28 липня 2020 року, мабуть, вже традиційно, у місті Люблін відбулося підписання міністрами закордонних справ України, Польщі і Литви спільної декларації щодо заснування «Люблінського трикутника» – тристороннього регіонального альянсу для посилення всебічного співробітництва між країнами, зокрема й у сфері регіональної військової безпеки, шляхом активізації функціонування ЛитПолУкрбриг (*Спільна декларація...*, 2020).

Практичну реалізацію посилення регіональної безпеки було впроваджено шляхом започаткування військових навчань «Three Swords».

«Three Swords-2021» – наймасштабніше військове навчання ЛитПолУкрбриг, яке тривало з 17 по 30 липня 2021 року на полігоні Міжнародного центру миротворчості та безпеки у м. Яворів Львівської області за участі підрозділів України, Польщі, Литви та представників США. Це був перший випадок в історії ЛитПолУкрбриг, коли афілійовані підрозділи трьох країн зустрілися в одному місці для покращення згуртованості та оперативної сумісності з метою сприяння взаєморозумінню та співпраці між різними військовими силами. У навчаннях були задіяні 1200 військових, понад 200 одиниць бойової техніки (у тому числі 5 вертольотів) з Литви, Польщі, України та США. Під гаслом «Три мечі – л один щит. Три нації – одне бачення» об'єдналися Литва, Польща та Україна для однієї місії – зміцнення стабільності та безпеки трьох країн. Навчання «Three Swords-2021» також мало на меті оцінити підрозділи ЛитПолУкрбриг у проведенні операцій під керівництвом командування ЛитПолУкрбриг за підтримки спостерігачів та інструкторів із США, Литви, Польщі та України. Штаб ЛитПолУкрбриг та афілійовані підрозділи працювали пліч-о-пліч – виконували завдання з розрахунку сил та засобів, планування операцій, ведення розвідки, здійснення штурмів, десантування підрозділів, вогневої підтримки, обмінювались

досвідом та знаннями. І це все вони робили задля покращення безпеки у Східній Європі, адже цей регіон є для них Батьківщиною. Навчання «Three Swords-2021» розширило співпрацю та ефективну взаємодію, збільшило спроможність партнерів планувати, проводити та виконувати складні завдання й операції. Навчаючись разом, військовики бригади вчилися формувати спільні тактики, методи та процедури, що підвищували готовність і здатність реагувати на випадок реальних викликів і загроз. Полковник Джеймс Перрін, вищий представник США, у своєму заключному слові сказав, що він повністю впевнений у здібностях штабу та підрозділів ЛитПолУкрбриг. «Ми були справді вражені здатністю ЛитПолУкрбриг проводити багатонаціональні операції на місцях, працюючи разом. Три різні нації об'єдналися в багатонаціональну бригаду. Я впевнений, що завдяки навчанню, підтримці, плануванню та проведенню операцій у полі ЛитПолУкрбриг може досягти найвищих оперативних можливостей», – зазначив він (*Three Swords... 2021*).

Планувалось, що навчання «Three Swords» будуть проводитись кожні два роки в рамках програми партнерства між Литвою, Польщею та Україною. Проте не так сталося, як гадалося. Корективи внесла розпочата 24 лютого 2022 року повномасштабна російсько-українська війна.

Від початку повномасштабного вторгнення рашистської федерації в Україну литовсько-польська-українська бригада як надійний партнер Люблінського трикутника не залишилась осторонь російсько-української війни. Вона адаптувалася до нових реалій і продовжила тренувати особовий склад, у тому числі й українців, вдосконалюючи його вишкіл шляхом залучення до різних військових навчань за стандартами НАТО, що, безперечно, сприяє нашій спільній перемозі над ворогом (*ЛитПолУкрбриг продовжує..., 2023*).

Тож у 2022 році військовослужбовці ЛитПолУкрбриг брали участь у багатонаціональних навчаннях, зокрема «Brave Band», «Seven Stars», «Noble Partner», «Rapid Trident» (*The time has..., 2022*).

Вагоме значення мали навчання «Rapid Trident-22», спрямовані на підтримку військового співробітництва між Україною, США та іншими країнами – членами НАТО та партнерами. Багатонаціональне навчання «Rapid Trident-22» у жовтні 2022 року відбувалось на фондах ЛитПолУкрбриг у Любліні. Метою навчання було покращити тактичну оперативну сумісність між союзниками по НАТО та українськими партнерами шляхом зміцнення

існуючих двосторонніх відносин та обміну професійним досвідом. Навчання «Rapid Trident-22» показали тверду волю партнерів продовжувати спільні зусилля для підтримки України у війні з рашистським агресором (*Exercise Rapid Trident..., 2022*).

У 2023 році підготовка ЛитПолУкрбриг відбувалась відповідно до Плану військової підготовки ЛитПолУкрбриг на 2023 рік. Зокрема, у лютому 2023 року відбулося військове навчання «Brave Band», де військовослужбовці Литовської Республіки, Республіки Польща та України спільно тренувалися планувати бойові дії військ відповідно до сучасних стандартів НАТО (*LitPolUkrbrig conducts..., 2023*).

На початку березня 2023 року офіцери ЛитПолУкрбриг разом із військовими США, Німеччини, Великобританії та Румунії успішно взяли участь у багатонаціональному навчанні «Allied Spirit-23» у Німеччині. Це навчання армії США для багатонаціональних партнерів, яке спеціально розроблено для того, щоб навчити та оцінити союзників по НАТО для загальної інтегрованої відповіді на кризу чи операцію в надзвичайних ситуаціях. Воно підготувало учасників до боротьби та перемоги у великомасштабних наземних боях у багатонаціональному середовищі, а також розвинуло оперативний потенціал сумісної сили (*Multinational exercise «Allied..., 2023*).

Наприкінці серпня 2023 року офіцери ЛитПолУкрбриг взяли участь у міжнародних військових навчаннях «Agile Spirit-23» у Грузії. Під час навчань представники ЛитПолУкрбриг обіймали різні посади у штабі багатонаціональної дивізії як у нинішніх, так і у майбутніх умовах бойового середовища, що надало нові навички й знання та допомогло покращити бачення сучасного поля бою (*LitPolUkrbrig бере участь...2023*).

У грудні особовий склад ЛитПолУкрбриг брав участь у міжнародному навчанні «Maple Arch-23», яке проходило на базі Об'єднаного центру підготовки та оцінки НАТО Сил оборони Грузії. Навчання стало головним навчальним заходом бригади у 2023 році. Це – щорічне багатонаціональне навчання під керівництвом Канади, що об'єднало збройні сили 9 країн та спрямоване на сприяння міжнародним військовим відносинам й обміну передовим досвідом. Представники ЛитПолУкрбриг виконували роль штабу керівництва навчань. Командир ЛитПолУкрбриг полковник Пьотр Лісовський, отримавши підсумкові звіти, наголосив на важливості успішної та плідної багатонаціональної співпраці (*Exercise Maple Arch ..., 2023*).

Таким чином, в умовах російсько-української війни ЛитПол-Укрбриг стала тією платформою, де українські військовики мають можливість і надалі вдосконалювати свої компетенції щодо ведення бойових дій з противником.

Також, на думку польських та литовських науковців, спільна бригада є тим майданчиком, де можна реалізувати такі важливі напрями, як:

демонстрація ефективності та користі бригади;

продовження підтримки зусиль українців у приєднанні до євроатлантичної родини;

зміцнення регіональної ідентичності (*Frys, 2020*);

посилення військової компетентності усіх держав-засновників та зміцнення європейської безпеки (*Piechowicz & Palavenis, 2023*).

Висновки. Розпад срср у 1991 році призвів до пошуку багатьма країнами Центрально-Східної Європи, зокрема. Литвою, Польщею та Україною, нового надійного військовобезпекового середовища, ажніяк не пов'язаного з російською федерацією.

Литва і Польща встигнули, так би мовити, «заскочити у потяг і сховатися під парасольку» НАТО, перш за все від російської федерації, що з початку 2000-х років почала відновлювати свої імперські зазіхання щодо колишніх радянських республік. Україна це добре відчула восени 2003 році, коли росія вирішила приєднати до себе український острів Тузла у Керченській протоці шляхом побудови дамби, яка б з'єднала його з Таманським півостровом. Від тоді Україна чітко усвідомила, що їй її майбутнє пов'язане зі вступом до НАТО. Добре усвідомлювали це і Польща, і Литва, які, маючи на меті посилити безпеку у східноєвропейському регіоні та намагаючись підтримати Україну в її євроатлантичних прагненнях, у 2005 році виступили з політичною ініціативою створити спільну військову частину – ЛитПолУкрбат. Проте згодом, у процесі міждержавних переговорів, ця ініціатива трансформувалася у бачення литовсько-польсько-української співпраці у форматі бригади. Тривала відповідна робота і вже 10 лютого 2010 року Міністр національної оборони Польщі підписав рішення про утворення польської частини командування бригади та управління польської частини бригадного батальйону.

Разом з тим росія не відмовилась від України, яку бачила як складову своєї імперії, і після Помаранчевої революції розпочала вести гібридну війну проти України у різних латентних формах, переважно роблячи ставку на розкол політичних еліт України. Унаслідок підривної роботи в українському політичному

просторі у лютому 2010 року на президентських виборах в Україні переміг проросійський кандидат Віктор Янукович, який змінив вектор розвитку України з прозахідного на проросійський, що, у свою чергу, віддзеркалилось на роботі щодо створення ЛитПолУкрбриг – вона припинилася. З часом проросійська політика В. Януковича призвела до Революції гідності, що викликало гнів з боку росії і, як наслідок, призвело до анексії нею Криму і частини територій Луганської і Донецької областей.

Така ситуація докорінно змінила безпекову ситуацію у східно-європейському регіоні і привела до повернення України до курсу співробітництва з країнами Східної Європи, зокрема, об'єднання військових оборонних зусиль держав регіону. Тож нова українська влада зосередила зусилля на відновленні робіт щодо створення спільної військової частини між Україною, Польщею та Литвою, і 19 вересня 2014 року у Варшаві відбулось підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та урядами Литви і Польщі про створення спільної литовсько-польсько-української бригади. А вже 24 липня 2015 року міністри оборони України, Польщі та Литви у Львові підписали технічну Угоду щодо створення ЛитПолУкрбриг. Усього до складу ЛитПолУкрбриг увійшло близько двох тисяч польських військовиків, 545 українських та до 350 литовських військовослужбовців.

У середині грудня 2016 року за результатами роботи комісії було визнано готовність ЛитПолУкрбриг виконувати місії з підтримання миру і безпеки відповідно до стандартів НАТО.

З 2017 року почалася інтенсивна бойова підготовка ЛитПолУкрбриг. Готуючись до свого призначення – участі в міжнародних операціях на підставі мандату Ради безпеки Організації Об'єднаних Націй, – вона стала учасником багатьох щорічних міжнародних військових навчань за стандартами НАТО, таких як «Brave band», «Anakonda», «Maple Arch», «Common Challenge», «Rapid Trident».

З 2021 року вперше в історії ЛитПолУкрбриг були започатковані навчання «Three Swords», коли афілійовані підрозділи трьох країн зустрілися разом для покращення згуртованості та оперативної сумісності.

Планувалось, що навчання «Three Swords» будуть проводитися кожні два роки, проте повномасштабна російська-українська війна внесла свої корективи.

З початком повномасштабного вторгнення рашистської федерації в Україну ЛитПолУкрбриг як надійний партнер

Люблінського трикутника, не залишилась осторонь цих трагічних подій. Вона адаптувалася до нових реалій і продовжила тренувати особовий склад, у тому числі й українців, вдосконалюючи його вишкіл шляхом залучення до різних військових навчань за стандартами НАТО, що, безперечно, сприяє нашій спільній перемозі над ворогом.

Міжнародні навчання «Brave Band», «Seven Stars», «Noble Partner», «Rapid Trident», «Allied Spirit», «Agile Spirit», «Maple Arch», в яких ЛитПолУкрбриг взяла участь протягом 2022 – 2023 рр., довели тверду волю партнерів продовжувати спільні зусилля для підтримки України у війні з рашистським агресором та перемагати у великомасштабних наземних боях у багатонаціональному середовищі.

Отже, як бачимо, ЛитПолУкрбриг стала тією силою, з якою треба рахуватись та використовувати її потенціал. Зараз, коли з різних причин застосування ЛитПолУкрбриг у міжнародних миротворчих операціях ускладнено, добре було б, щоб віна стала осередком підготовки курсантів старших курсів трьох країн, де б вони мали можливість отримати компетенції щодо теорії і практики з управління діями взводу, роти та батальйону під час ведення бойових дій.

Мабуть, настав час розширювати коло учасників ЛитПолУкрбриг та назавжди покінчити з імперською рашистською наволочтю. Вивчення цієї проблематики стане предметом наших подальших досліджень.

Використані посилання

Казан Е. (2018). Спільні військові формування Польщі і України як приклад порозуміння і миру між Польщею і Україною. *Східноєвропейський історичний вісник*. Спецвипуск 3, С. 148 – 157.

Кондрач Я. (2016). Українсько-польський батальйон: миротворча місія в Косово. *Україна-Польща: історична спадщина і суспільна свідомість*. Вип. № 9, С. 210 – 216.

Кондрач Я. (2017). Литовсько-польсько-українська бригада: історія створення. *Україна-Польща: історична спадщина і суспільна свідомість*. Вип. № 10, С. 90 – 98.

Лухтан А. (2018). *Міжнародне військове співробітництво України (1991 – 2013 рр.)* (дис. ... канд. іст. наук: спец. 20.02.22 – військова історія). Київ, 363 с.

Лухтан А. (2020). Передумови та етапи створення багатосторонньої військової частини ЛитПолУкрбриг (1992 – 2015 рр.). *Воєнно-історичний вісник*. № 1(35), С.34 – 47. DOI: <http://doi.org/10.33099/2707-1383-2020-35-1-34-47>.

Марценюк Р. (2017). Військова співпраця України та країн Балтії (1991–2017). *Європейські історичні студії*. № 8, С. 165 – 220. DOI: <http://doi.org/10.17721/2524-048X.2017.08.165-220>.

Проховник П. (2023). *Міжнародне військове співробітництво Збройних Сил України в роки російської агресії (2014 – 2021 рр.): історичний контекст* (дис. ... канд. іст. наук: спец. 032 – історія та археологія.). Львів, 265 с.

Бураков Ю. & Проховник П. (2020). Співробітництво Польщі та держав Прибалтики з Україною: військово-політичні аспекти. *Bałtyk w dziejach ludów Morza Bałtyckiego*. Том XV, S. 390 – 408.

«ЛитПолУкрбриг» наближує Україну до НАТО (2016). URL: <http://www.5.ua/svit/lytpolukrbryh-nablyzhuie-ukrainu-do-nato-duda-123834.html> (дата звернення: 17.10.2023).

ЛитПолУкрбриг бере участь у міжнародних військових навчаннях у Грузії Agile Spirit-23. (2023). URL: <https://armyinform.com.ua/2023/08/30/lytpolukrbryg-bere-uchast-u-mizhnarodnyh-vijskovykh-navchanniah-u-gruziyi-agile-spirit-23/> (дата звернення: 03.11.2023).

ЛитПолУкрбриг продовжує підготовку українських воїнів за стандартами НАТО. (2023). URL: <https://armyinform.com.ua/2023/06/20/lytpolukrbryg-prodovzhuje-pidgotovku-ukrayinskykh-voyiniv-za-standartamy-nato-minoboro-ny-lytyvy/> (дата звернення: 19.10.2023).

Литовсько-польсько-українська бригада розпочала участь у навчанні «Анаконда-2016». (2016). URL: <http://www.mil.gov.ua/news/2016/06/07/litovskopolisko-ukrainska-brigada-rozpochala-uchast-u-navchanni-anakonda-2016> (дата звернення: 17.10.2023).

Навчання «Анаконда-2016» завершено, навчальну мету – досягнуто (2016), URL: <http://www.mil.gov.ua/news/2016/06/17/navchannya-anakonda-2016-zaversheno-navchalnu-metu-dosyagnuto> (дата звернення: 17.10.2023).

На міжнародних навчаннях перевіряють підготовку українських десантників. (2016). URL: <https://monitor-press.info/index.php/uk/news/397-na-mizhnarodnykh-navchanniakh-pereviriat-pidhotovku-ukrayinskykh-desantnykiv> (дата звернення: 17.10.2023).

Острів Коса Тузла: як росія почала гібридну війну проти України 20 років тому (2023). URL: <https://armyinform.com.ua/2023/09/28/ostriv-kosa-tuzla-yak-rosiya-pochala-gibrydnu-vijnu-proty-ukrayiny-20-rokiv-tomu> (дата звернення: 11.10.2023).

Спільна декларація міністрів закордонних справ України, Республіки Польща та Литовської Республіки щодо заснування «Люблінського трикутника» (2020). URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-ministriv-zakordonnih-sprav-ukrayini-respubliki-polshcha-ta-litovskoyi-respubliki-shcho-do-zasnuvannya-lyublinskogo-trikutnika> (дата звернення: 18.10.2023).

Тристороння бригада ЛитПолУкрбриг набула бойових спроможностей відповідно до стандартів НАТО (2017). URL: <https://defence-ua.com/index.php/homepage/2287-trystoronnya-bryhada-lytpolukrbryh-nabula-boyovykh-spromozhnostey-vidpovidno-do-standativ-nato> (дата звернення: 18.10.2023).

У Львові підписано тристоронню Технічну угоду про функціонування спільної військової частини «ЛитПолУкрбриг» (2015). URL: <http://www.mil.gov.ua/news/2015/07/24/u-lvovi-pidpisano-trystoronnyu-tehnicynu-ugodu-pro-funkcionuvannya-spilnoi-vijskovoї-chastini-litpolukrbryg> (дата звернення: 16.10.2023).

Karliński T. (2022). Lithuanian-Polish-Ukrainian Brigade. *Policy Papers*. № 1/2022, p. 27 – 43.

Kharuk A. (2020). Bronić Międzymorza: współpraca wojskowa i wojskowo-techniczna pomiędzy Ukrainą i Polską. *Bałtyk w dziejach ludów Morza Bałtyckiego*. Том XV, S. 316 – 326.

Kubaczyk T. & Żyła M. (2016). Wybrane elementy polsko-ukraińskiej współpracy wojskowej. *Polska w międzynarodowej współpracy wojskowej*, S. 210 – 224.

Sławiński A. (2020). Główne kierunki polsko-ukraińskiej współpracy wojskowej po 1991 roku. *O Bezpieczeństwie i Obronności*. № 2(6), S. 130 – 144.

Zyła M. (2020). Polsko-Ukraińska współpraca wojskowa w latach 1992–2017. *Історичний архів. Наукові студії*. № 21, С.21 – 32.

Exercise Rapid Trident 22 afterword. (2022) URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/exercise-rapid-trident-22-afterword/> (дата звернення: 01.11.2023).

Fryc M. (2020). The Lithuanian-Polish-Ukrainian Brigade's development potential in the context of regional security. *Scientific Journal of the Military University of Land Forces*. URL: <https://zeszyty-naukowe.awl.edu.pl/resources/html/article/details?id=202190&language=en> (дата звернення: 23.11.2023).

Five years of active and effective LitPolUkrbrig participation in the exercise Rapid Trident 2016 – 2020 (2020). URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/five-years-active-and-effective-litpolukrbrig-participation-exercise-rapid-trident-2016-2020/> (Дата звернення: 28.10.2023).

LitPolUkrbrig conducts battle staff training Brave Band (2023). URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/litpolukrbrig-conducts-battle-staff-training-brave-band2/> (дата звернення: 01.11.2023).

Exercise Maple Arch 2023 (2023). URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/exercise-maple-arch-2023/> (дата звернення: 21.01.2024).

The time has come to summarize the litpolukrbrig activity in 2022 (2022). URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/time-has-come-summarize-litpolukrbrig-activity-2022/> (дата звернення: 29.10.2023).

Three Swords 2021 – three nations – one vision (2021). URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/three-swords-2021-three-nations-one-vision> (дата звернення: 28.10.2023).

Piechowicz M. & Palavenis D. (2023). Lithuanian-Polish security cooperation in European Union (EU) Defence Programs. *International Relations*. URL: <https://internationalrelations-publishing.org/articles/3-10/v1> (дата звернення: 23.11.2023).

References

Karliński T. (2022). Lithuanian-Polish-Ukrainian Brigade. *Policy Papers*. № 1/2022, P. 27 – 43 (eng.).

Kazan E. (2018). Joint military formations of Poland and Ukraine as an example of understanding and peace between Poland and Ukraine. *Shkhidnoyevropeys'kyu istorychnyy visnyk*. Special issue № 3, P. 148 – 157 (ukr.).

Kharuk A. (2020). Defending the Intermarium: military and military-technical cooperation between Ukraine and Poland. *Bałtyk w dziejach ludów Morza Bałtyckiego*. Tom XV, P. 316 – 326 (pol.).

Kondrach Ya. (2016). Ukrainian-Polish battalion: peacekeeping mission in Kosovo. *Ukrayina-Pol'shcha: istorychna spadshchyna i suspil'na svidomist'*. Issue № 9, P. 210 – 216 (ukr.).

Kondrach Ya. (2017). Lithuanian-Polish-Ukrainian brigade: history of creation. *Ukrayina-Pol'shcha: istorychna spadshchyna i suspil'na svidomist'*. Issue № 10, P. 90 – 98 (ukr.).

Lukhtan A. (2018). *International military cooperation of Ukraine (1991 – 2013)* (dys. kand. ist. nauk: spets. 20.02.22 – viys'kova istoriya). Kyiv, 363 p. (ukr.).

Lukhtan A. (2020). Prerequisites and stages of creation of the multilateral military unit LytPolUkrbrig (1992 – 2015). *Voyenno-istorychnyy visnyk*. Issue №1(35), pp. 34 – 47. DOI: <http://doi.org/10.33099/2707-1383-2020-35-1-34-47> (ukr.).

Martsenyuk R. (2017). Military cooperation between Ukraine and the Baltic states (1991–2017). *Yevropeys'ki istorychni studiyi*. Issue № 8, pp. 165 – 220. DOI: <http://doi.org/10.17721/2524-048X.2017.08.165-220> (ukr.).

Prokhovnyk P. (2023). *International military cooperation of the Armed Forces of Ukraine during the years of Russian aggression (2014 – 2021): historical context*. (dys. kand. ist. nauk:spets. 032 – istoriya ta arkhologiiya). Lviv, 265 p. (ukr.).

Sławiński A. (2020). Main directions of Polish-Ukrainian military cooperation after 1991. *O Bezpieczeństwie i Obronności*. Issue № 2 (6), P. 130 – 144 (pol.).

Żyła M. (2020). Polish-Ukrainian military cooperation in 1992–2017. *Istorychny arkhiv. Naukovi studiyi*. Issue № 21, P. 21 – 32 (pol.).

Burakov Yu. & Prokhovnyk P. (2020). Cooperation between Poland and the Baltic states with Ukraine: military-political aspects. *Baltyk w dziejach ludów Morza Bałtyckiego*. Tom XV, P. 390 – 408 (ukr.).

Kubaczyk T. & Żyła M. (2016). Selected elements of Polish-Ukrainian military cooperation. *Polska w międzynarodowej współpracy wojskowej*, P. 210–224 (pol.).

A tripartite Technical Agreement on the operation of the joint military unit «LytPolUkrbryg» was signed in Lviv (2015). URL: <http://www.mil.gov.ua/news/2015/07/24/u-lvovi-pidpisano-tristoronnyu-tehnicnu-ugodu-profunkcionuvannya-spilnoi-vijskovoi-chastini-litpolukrbrig> (accessed 16.10.2023), (ukr.).

Exercise Maple Arch 2023 (2023). URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/exercise-maple-arch-2023/> (accessed 21.01.2024), (eng.).

Exercise Rapid Trident 22 afterword (2022). URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/exercise-rapid-trident-22> (accessed 01.11.2023), (eng.).

Five years of active and effective LitPolUkrbrig participation in the exercise Rapid Trident 2016 – 2020 (2020). URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/five-years-active-and-effective-litpolukrbrig-participation-exercise-rapid-trident-2016-2020/> (accessed 28.10.2023), (eng.).

Fryc M. (2020). The Lithuanian-Polish-Ukrainian Brigade's development potential in the context of regional security. *Scientific Journal of the Military University of Land Forces*. URL: <https://zeszytnaukowe.awl.edu.pl/resources/html/article/details?id=202190&language=en> (accessed 23.11.2023), (eng.).

Joint declaration of the Ministers of Foreign Affairs of Ukraine, the Republic of Poland and the Republic of Lithuania regarding the establishment of the «Lublin Triangle» (2020). URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-ministriv-zakordonnih-sprav-ukrayini-respubliki-polshcha-ta-litovskoyi-respubliki-shchodo-zasnuvannya-lyublinskogo-trikutnika> (accessed 18.10.2023), (ukr.).

Kosa Tuzla Island: How Russia Started a Hybrid War Against Ukraine 20 Years Ago (2023). URL: <https://armyinform.com.ua/2023/09/28/ostriv-kosa-tuzla-yak-rosiya-pochala-gibrydnu-vijnu-proty-ukrayiny-20-rokiv-to> (accessed 11.10.2023), (ukr.).

«LytPolUkrbrig» brings Ukraine closer to NATO (2016). URL: <http://www.5.ua/svit/lytpolukrbrigh-nablyzhuie-ukrainu-do-nato-duda-123834.html> (accessed 17.10.2023), (ukr.).

LitPolUkrbrig conducts battle staff training Brave Band (2023). URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/litpolukrbrig-conducts-battle-staff-training-brave-band2/> (accessed 01.11.2023), (eng.).

LytPolUkrbrig participates in international military exercises in Georgia Agile Spirit-23 (2023). URL: <https://armyinform.com.ua/2023/08/30/lytpolukrbrigy-bere-uchast-u-mizhnarodnyh-vijskovyh-navchannyah-u-gruziyi-agile-spirit-23/> (accessed 03.11.2023), (ukr.).

LytPolUkrbrig continues the training of Ukrainian soldiers according to NATO standards. (2023). URL: <https://armyinform.com.ua/2023/06/20/lytpolukrbrigy-prodovzhuye-pidgotovku-ukrayinskyh-voyiniv-za-standartamy-nato-minoborony-lyt> (accessed 19.10.2023), (ukr.).

Multinational exercise «Allied Spirit 23» is ongoing (2023). URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/multinational-exercise-allied-spirit-23-ongoing/> (accessed 02.11.2023), (eng.).

The Lithuanian-Polish-Ukrainian brigade began participating in the «Anaconda-2016» exercise (2016). URL: <http://www.mil.gov.ua/news/2016/06/07/litovsko-polsko-ukrainska-brigada-rozpochala-uchast-u-navchanni-anakonda-2016> (accessed 17.10.2023), (ukr.).

The training of Ukrainian paratroopers will be tested at international exercises (2016). URL: <https://monitor-press.info/index.php/uk/news/397-na-mizhna-rodnym-navchanniakh-pereviriat-pidhotovku-ukrainskyk> (accessed 17.10.2023), (ukr.).

The tripartite LytPolUkrbrig brigade acquired combat shifts in accordance with NATO standards (2017). URL: <https://defence-ua.com/index.php/home-page/2287-trystoronnya-bryhada-lytpolukrbrigy-nabula-boyovykh-spromozhnostey-vidpovidno-do-standartiv-nato> (accessed 18.10.2023), (ukr.).

Training «Anaconda-2016» has been completed, the training goal has been achieved (2016). URL: <http://www.mil.gov.ua/news/2016/06/17/navchannya-anakonda-2016-zaversheno-navchalnu-metu-dosyagnuto> (accessed 17.10.2023), (ukr.).

The time has come to summarize the litpolukrbrig activity in 2022 (2022). URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/time-has-come-summarize-litpolukrbrig-activity-2022/> (accessed 29.10.2023), (eng.).

Three Swords 2021 – three nations – one vision (2021). URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/en/articles/news-y/three-swords-2021-three-nations-one-vision/> (accessed 28.10.2023), (eng.).

Piechowicz M. & Palavenis D. (2023). Lithuanian-Polish security cooperation in European Union (EU) Defence Programs. *International Relations*. URL: <https://internationalrelations-publishing.org/articles> (accessed: 23.11.2023), (eng.).

Furtes O.

THE MAIN ACHIEVEMENTS OF LITPOLUKRBRIG IN THE DEVELOPMENT PROCESS OF UKRAINIAN-POLISH-LITHUANIAN MILITARY RELATIONS

The problem of military security in Eastern Europe did not lose its relevance immediately after the collapse of the USSR. It was partially resolved due to the accession of the Visegrad Group countries and the Baltic countries to the North Atlantic Alliance, but Belarus, Moldova and Ukraine remained unprotected. Belarus, led by the country's pro-Russian president O. Lukashenko, was actually absorbed by Russia at the end of the 90s of the 20th century, Moldova was under the supervision of Russian peacekeepers in Transnistria from 1992, and Ukraine, since the beginning

of independence, had on its territory Russia's Black Sea Fleet, however, did not want to submit to its influence. Since 2003, when the Russian-Ukrainian conflict over Tuzla Island took place, Ukraine has openly resisted. Aware that Ukraine alone will not be able to free itself from the shackles of Russia, the Ukrainian authorities tried in every way to keep the path to NATO, on which LytPolUkrbrig became, according to the words of the fifth President of Ukraine, Petro Poroshenko, the first swallow. But this path has not yet been overcome.

For Ukraine, in the conditions of the Russian-Ukrainian war, it is extremely important to continue to maintain and develop friendly military relations with LytPolUkrbrig, which continues to train Ukrainian units and improve their training by participating in various military exercises according to NATO standards, which undoubtedly contributes to our joint victory over the ridges.

The Russian-Ukrainian war continues, therefore, the study of the issue of LytPolUkrbrig acquires considerable relevance.

The article examines the historical path of formation of the Lithuanian-Polish-Ukrainian brigade, its functioning before and after the full-scale invasion of Russia in Ukraine, and possible prospects for the brigade's development are proposed. The main achievements of the LytPolUkrbrig in the context of the development of Ukrainian-Polish-Lithuanian military relations are shown. The essence of the international military exercises in which the LitPolUkrbrig took part was revealed, in particular, the significance of the «Three Swords-2021» military exercises was highlighted, where for the first time in the history of the LitPolUkrbrig, affiliated units of three countries were involved in order to improve cohesion and mutual understanding between the units of the brigade. The content of the training of the LitPolUkrbrig in the conditions of a full-scale Russian-Ukrainian war is provided. It was concluded that LytPolUkrbrig has become a force to be reckoned with and use its potential.

Keywords: LytPolUkrbrig, UkrPolbat, Ukrainian-Polish-Lithuanian military relations, international military exercises, Eastern European military security, Russian-Ukrainian war.